

ELAko Azterketa Bulegoaren 51. Buletina

2017ko martxoaren 28

AURKIBIDEA:

Ezinbestekoa da zor publikoaren inguruko eztabaida

Kutxabank: borrokak jarraitzen du ez uzteko kapital pribatuaren esku

EAEko alokairuak eta babes ofizialeko etxebizitzak garestitzen dabilta

Estatu espainiarreko enpresa handien mozkinak berriro hazi dira

Politika neoliberalen eraginak Grezian

OXFAM: soldata baxuagoekin ezberdintasunak handitzen dira

Proposamena: apirilak 1ean, denok Bilbora gizarte-prestazioen babesean!

Gizarte justizia nahi badugu, ezinbestekoa da zor publikoaren inguruko eztabaida

Comptos Ganberak Nafarroako Gobernuaren eta Nafarroako enpresa publikoen zorraren bilakaerari buruzko txostena egin du. Zor publikoaren errealitate gordin eta larria agerian uzten duen txostena.

Hauek dira Comptos Ganberak azpimarratu dituen zenbait gauza:

- Zor publikoa:
 - Nafarroako zor publikoa 3.322 milioi eurotako da, BPGren %18,3. 2007 eta 2015 epealdian 645 milioi eurotik 3.322 milioi eurotara pasa da.
 - Honen arabera, nafar bakoitzak 5.187 eurotako zor publikoa du.
 - 2015ean Nafarroako Gobernuak 108 milioi euro ordaindu zituen zorraren interesetan bakarrik, eta herritar bakoitzak 648 euro ordaindu zituen interes eta zor publikoan.
 - Zor publikoa ondorengoetara bideratu da:
 1. Zor gehiago hartu aurreko zorrak ordaintzeko.
 2. Defizita ordaintzeko (2015eko defizita 163 milioi eurotako izan zen).
 3. AHTaren obrak ordaintzeko.
- Enpresa publikoen zorra:
 - Nafarroako enpresa publikoek 317 milioi eurotako zorra zuten 2011n (azken datua). Azpimarratzekoak dira Los Arcos-eko zirkuitoaren 33,7 milioie-

tako zorra, Tuterako “Ciudad Agroalimentaria”-ren 54,7 milioi eurotako zorra, edo Sodena-ren 128 milioietako zorra

- Nafarroako Gobernuak emandako abalak:
 - Nafarroako Gobernuak 149 milioi eurotako abalak eman ditu, besteak beste, 11,2 milioi Osasunari, 22,8 milioi Los Arcos-eko Zirkuitoari eta 102 milioi euro Sodenari (Moderna Planaren baitan zenbait enpresek jasotako maileguen gaineko abalak).

Azken urteetan zor publikoa boskoiztu egin da. Eta herritarren artean ordaintzen dugun zama hori (guk ordaindutako zergen kontura, guk jasandako murrizketekin eta gure kaltetan egindako politikekin), gutxi batzuen mesedetan izan da.

Zor publikoaren hazkunde izugarri honek desberdintasun sozialak areagotzen ditu bankuen, erakunde finantziero eta azpiegitura erraldoiak eraikitzen dituztenen mesedetan, eta gainontzekoen kaltetan.

Kapitalismoaren aurpegi bortitzena da. Klase borroka da.

Horregatik, beharrezkoa dugu zor publikoaren eztabaidari aurre egitea. Herriaren interesen aurka hartutako zorra ez dugula ordainduko esateko. Zor publikoa ikuskatu eta honen gainean erabakitzeko.

Kutxabank: borrokak jarraitzen du ez uzteko kapital pribatuaren esku

Kutxabank sortu eta berehala orduan zeukan Mario Fernandez agintariak finantza erakundea pribatizatzeko saiakerara egin zuen. Tartean ELAk egindako borrokari esker, agintariak kargua utzi eta pribatizazioa gelditu egin zen.

Esan beharra dago azken egunotan Mario Fernandezek egindako gestio txarra berriro azaleratu dela: epaitegi batek ebatzi du bidegabeko jabetzea egin zuela, beste gaizkideekin batera, Cabieces Kasua deiturikoaren baitan.

Agintari berriarekin ez dago argi zer gertatuko ote den. Euskal finantza sisteman duen garrantzia goraiatu berri du Eusko Jaurlaritzako kontseilari den Pedro Aspiazuk eta baita Ekai Centerrek ere, biek plazaratuz nolabaiteko kontrol eta erabilgarritasun publikoa izan behar duela.

Banku bilakatu diren aurrezki kutxen aginte eredia publikoa izaten jarraitu dezan, erreserba funts bat osatu behar dute jabe diren fundazio publikoek.

Zehazki, bankuen %50 baino gehiago kontrolatzen duten fundazio publikoek izan beharreko erreserba funtsaren kopurua duten aktibo arriskutsuen %0,6 beste izan behar da. Kutxabanken kasuan BBK da funtsa eratu behar duena, guztira 239 milioi eurokoa.

Estatu espainiarreko Bankuak esan berri duenez, funts hori eratzeko epemuga bi urtez atzeratuko da, 2022ra arte. Hortaz, gero eta aitzakia gutxiago dituzte Kutxabank saldu eta pribatizatu nahi dutenek; erakundearen publikotasuna defendatzen dugunok, aldiz, gero eta arrazoi gehiago ditugu gureari ekiteko.

ELAk borrokan jarraituko du Kutxabankek publikoa izaten segitu dezan. Gainera, gero eta pertsona eta eragile gehiago daude horren alde. Indarrak batuz eta borrokan jarraituz Kutxabank publikoa izango da, eta gizartearentzako erabilgarriagoa izateko aukera mantenduko da.

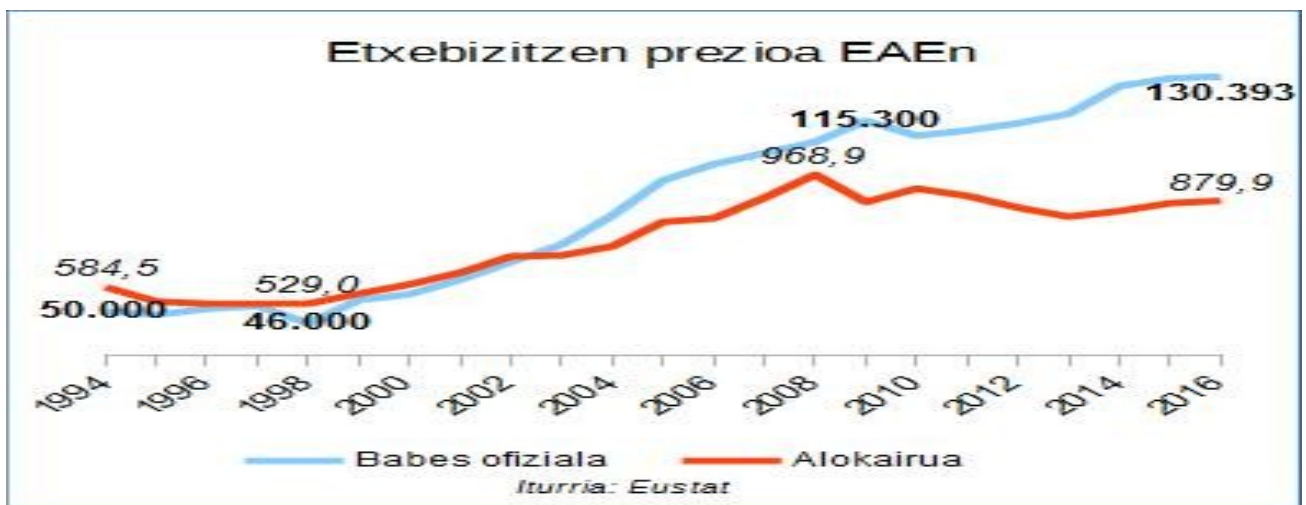
EAEko alokairuak eta babes ofizialeko etxebizitzak garestitzen dabiltza

EAEko BPG historiako handiena izan da 2016an eta, biztanleriaren egoera historiako hoberena izatetik urrun badago ere, etxebizitzaren merkatua garestitzen ari da.

Horrela, babes ofizialeko etxebizitzak inoiz baino garestiagoak izan dira 2016an eta alokairuak, bestalde, garestitzen dabiltza hirugarren urtez jarraian eta historiako bostgarren datu altuenean daude.

Azken urteotan eta, batez ere, 2008ko krisiaz geroztik alokairuen eta babes ofizialeko etxeen eskaria nabarmen hazi da, biztanleriaren gero eta zati handiago batek ezin baitu etxe libre bat erosi edota finantziatorik lortu erosteko.

Hori dela eta, merkatu bi horietan garestitzea ematen ari da, nolabaiteko burbuila bat sortuz, 2008an eztanda egin zuenaren antzekoa izan daitekeen burbuila.

Zehazki, babes ofizialeko etxebizitzek, batezbestean, 130.400 euroko prezioa dute erkidego mailan, 2008an baino 22.300 euro gehiago (%20,6ko hazkundea). Hileko alokairuak, ordea, batezbestean 879,9 euroan daude, 2008an baino 90 euro merkeago (%9,2ko jaitsiera). Horien kontrako bilakaera izaten ari da, 2008az geroztik, etxebizitza librearen prezioak, % 24,8 merketu baitira ordudanik.

Honekin ondorioztatzen da, lehenik eta behin, politika publikoek gizartearen beharrak asebate baino diru-sarrerak eskuratzea dutela helburu, babes ofizialeko etxeen prezioak areagotu besterik egiten ez baitira. Eta, gainera, alokairuekin espekulatzeko joera areagotu egin dela.

Estatu espainiarreko enpresa kotizatu handienen mozkinak berriro hazi dira

2016an IBEX-35 burtsa-indizean parte hartzen duten enpresa trasnazionalak 31.000 milioi euro baino gehiagoko mozkinak izan dituzte, mozkin garbiak. Horrela, aurreko urtean baino 13.000 milioi euro gehiago irabazi dituzte, %72 gehiago.

Deigarria da kopurua sozietate zerga bidez biltzen dena azken urteetako maila baxue-netan dagoela jakitean. Baita patronalek egiten dituzten eskakizunak ikustean ere. Edota kasuz kasu mozkin horien jatorria aztertzean.

Adibidez, hain egoera larrian omen zegoen Arcelor taldeak 1.700 milioi euro irabazi ditu, enpresak itxi eta langile mordoa kaleratzekotan dabilen enpresa hain zuzen. Edo Garoñako zentral nuklear zahar eta arriskutsuaren jabeek izandakoak: erdia Iberdrolarena da, 2.700 milioi euro irabazi dituelarik azken urtean, eta beste erdia Endesarena, honek 1.400 milioiko mozkinak izanik.

Kontuan hartzekoa da IBEX-35eko 30 enpresetako buru ziren kontseilariek 226,5 milioi euro jaso zituztela zuten karguarengatik, batezbestean 512.000 euro kontseilariko. Oraindik 5 enpresak ez dituzte datuak argitaratu, baina besteen antzekoak izango direla espero da. Aurreko urteetan antzeko kopuruak jaso zituzten kontseilariek batezbestean: 2013an 490.000 euro buruko, 2014an 613.000 euro eta 2015ean 636.000 euro.

Pertsonako datuak ikuskatuz, azpikontratatant buru belarri dabilen Ferrovial enpresako buru Rafael del Pinok 15,25 milioi euro jaso zituen; Iberdrolako Ignacio Sanchezek, 9,35 milioi; Santander banku Ana Patricia Botinnek, 7,37 milioi.

Argi dago hainbeste aldiz errepikatu duguten krisiak ez diola pertsona eta enpresa guztiei berdin eragiten, batzuei bizibaldintzak larriki okertzen badizkie ere, beste gutxi batzuei poltsikoak diruz betetzen baitizkie.

Politika neoliberalak ez dute agintzen dutena lortzen, aberastasunaren banaketa ezberdinago bat besterik ez baitute eragiten

Europa osoan politika neoliberalak ezarri dituzte agintariak azken urteotan. Grezia ez da salbuespena izan. Are gehiago, zorraren negoziaketan ondorioz politika horien aplikazioa bizkortu egin dute.

Besteak beste, gastu eta zerbitzu publikoak murriztu dituzte, fiskalitatea erregresiboagoa egin dute, ondasun eta enpresa publikoak saldu dituzte, enpresa pribatuei diru-kopuru erraldoiak oparitu dizkiete, diru hori lortzeko zor publikoa jaulki eta zor horren ordainketa lehenetsi dute...

Eta, horrekin guztiarekin, zer lortu dute Grezia eta Europako boteretsuek? Alde batetik, boteretsuek aberastasun handiagoa lortu dute. Bestetik, greziar biztanleria gehienaren txirotze eta ahultzea. Baina ez hori bakarrik, Greziako ekonomia geldiarazi dute hori eskuratzeko.

Zehazki, greziar estatuko BPG 2016an ez zen hazi egin, ezta murriztu ere: 2015eko berbera izan zen. Kontuan izan beharra dago 2015ekoa %1,3 murriztu zela. Beraz, 2016an Grezian sortu zen moneta aberastasun ofiziala 2014koa baino %1,3 txikiagoa izan zen.

2008az geroztik, Estatu greziarreko ekonomia urtero murriztu egin da eta kopuru handietan gutxitu ere. 2016an Grezian sortu zen aberastasuna 2008koarekin alderatuz, BPG guztira %27,3 txikiagotu da.

Gogora arazi beharra dago 2015aren hasieran Greziak ezin ziola aurre egin bere herritarren beharrei eta zorra ordaintzeari aldi berean. Hortaz, Troika deituriko lobbyarekin (Europar Batasunak, Nazioarteko Moneta Funtsak eta Europako Banku Zentralak osotua) negoziatzen hasi zen dirua lortu ahal izateko.

Dirua emateko jarri zituzten baldintza latzak ikusita, teorian baldintza horien aurka zegoen gobernuak erreferendumera deitu zuen eta erreferendumean aurkako boza eman zuen greziar herriak (%61,3ak aurka eta %38,7ak alde bozkatu zuen). Hala eta guztiz ere, gobernuak baldintzak onartu eta Troiak eskaturiko politika neoliberalak aplikatzeari ekin zion.

Azken bi urteotan Greziako BPGan jazotakoa politika neoliberal horien ondorioetako bat besterik ez da. Jubilatuen, langabeen, langileen, behartsuenen eta beste pertsona askoren bizi baldintzetan eman den okertze larria beste emaitzetako bat izaten ari da, demokraziaren eta biztanleria gehienaren aurka ezarritako politikak direlarik.

Horrek Syrizen gainbehera ekarri du, hauteskunde programan agindutakoaren aurka egin izanak nabarmendu duen gainbehera. Politikak errotik aldatu ezean, Grezia eta bere gizartea inolako proiektu eta etorkizunik gabe geratuko dira.

OXFAM: soldata baxuagoekin ezberdintasunak areagotzen dira eta, jada, zortzi gizonek mundu osoko biztanleriaren erdiak duen aberastasun berbera dute

OXFAM gobernuz kanpoko erakundeak salatu egin du mundu mailan ematen ari den aberastasunaren banaketa gero eta bidegabeagoa dela.

Horrela, biztanleriaren %1 aberatsenak gainontzeko %99ak baino aberastasun gehiago duela azpimarratzen du; baita zortzi pertsona aberatsenek (denak gizonak) 3.600 milioi pertsonak bezainbeste aberastasun dutela ere.

Egoera hau politika neoliberalen ondorioa dela zehazten du, batez ere bi faktore nagusiren eraginez: alde batetik, fiskalitatea guztiz jasangaitza delako eta zerga-paradisuek boteretsuenei ematen dieten babesarengatik eta, bestetik, langileriak jasotzen duen aberastasunaren zatia murriztuz doalako eta lan-baldintza prekarioagoak direlako.

Horrela, enpresen mozkinak gero eta handiagoak izan arren, langileen eta, oro har, biztanleriaren bizi-baldintzak okertuz doaz, txiro kopurua handituz eta gizarte-ezberdintasunak areagotuz.

2008ko krisiaz geroztik Europar Batasunean ezberdintasunak gehien handitu diren estatuetakoa bat da Estatu espainiarra da, jada hiru pertsona aberatsenek 14,2 milioi pertsonak beste aberastasun duenak.

Horrez gain, egun aplikatzen den fiskalitatea ezin jasangaitzagoa dela baieztatzen du: tributazioaren %84 familiek egiten dute, enpresek bakar-bakarrik %13 aportatzen dutelarik.

Hori dena aldatzeko OXFAMek hainbat proposamen plazaratzen ditu, hala nola: gobernuek biztanleriaren %99aren aldeko politikak egitea, fiskalitate justu eta progresiboa ezartzea, pertsona behartsuenei aldeko aurrekontu publikoak egitea, aberatsek zergak ordaintzea, zerga-paradisuek desagertu araztea...

Eta plazaratzen du baita enpresek soldata duin eta justuak eskaintzea ere, gizon eta emakumeen arteko ezberdintasunak ezabatzea, eta abar.

Proposamena: apirilak 1ean, denok Bilbora gizarte-prestazioen babesean!

Gizarte-babes sistemaren aurka azken urteotan jazarpen argia egiten ari dira hainbat pertsona eta alderdi politiko.

Besteak beste, pertsona behartsuenak kriminalizatzeari ekin diote, eztabaida politikoa egokien egiten zaien lekura eramateko asmoarekin, benetan garrantzitsuak diren gaietatik aldentuz.

Diru-sarrerak bermatzeko errentan emandakoa horren ildotik doa: 2008ko legearen aurka eginez, %7ko murrizketa ezarri zitzaion baina, ez hori bakarrik, aurten gutxiengo soldataren igoera aplikatu beharrean (%8koa) bakar-bakarrik %1,5ekoa egin zaio.

Batzuek alferkeriarako aitzakiatzat duten errenta hori, asko jota, hilean 625 eurokoa da pertsonako 12 ordainsaritan. Beraz, pobrezia mugaren oso azpitik kokatzen da diru-sarrerak bermatzeko errenta hau. Gainera, 180.000 pertsona inguruk jasotzen dute, gehienak emakumeak eta bertako pertsonak direlarik.

Horien aurkako kriminalizazio eta desjabetze kanpaina guztiz bidegabea, koldarra eta arduragabea da.

Gizartearen egoera okertzen dabilen tesuinguruan, gero eta aberastasunaren banaketa ezberdinago baten baitan, gizarte prestazioak handitu eta hobetu egin behar dira; ez hartzaileei errua egotzi eta gizarte-babesa desegin.

Ongizate estatuaren alde, pertsonen duintasunaren defentsan eta gizarte-prestazioak handiagotu eta hobetzeko manifestaziora deitu du Euskal Herriko Eskubide Sozialen Kartak, ELAk parte hartzen duen erakundeak. Hitzordua apirilak 1ean da Bilbon, arratsaldeko 17:30etan. Bertan ikusiko gara!

Babes sozialerako Euskal Sistema duin eta kalitatezkoa

ESKUBIDE SOZIALEN DEFENTSAN MURRIZKETARIK EZ

MANIFESTAZIOA

Apirilak 1 de abril
17:30 Sagrado Corazón
Bilbo

Contra los recortes en la RGI

Por el cumplimiento de la ley

**No al recorte del 7% en la cuantía
de las prestaciones sociales**

Aplicación de la subida del 8% del SMI

